

PAIX LITURGIQUE

Newsletter 35 objavljen dana 5 svibanj 2016

IZVANREDNI OBLIK LITURGIJE U INDONEZIJI

Slavljenje tradicionalne liturgije često se, sasvim pogrešno, doživljava kao europsku pojavu, ako ne i isključivo francusku. U stvarnosti, međutim, katolička tradicija po svojoj definiciji nema granica. Iako je prije 2007. godine bila raširena po cijelome svijetu (što je pokazivala prisutnost Bratstva sv. Pija X. na svim kontinentima), daleko je veći zamah - pod nazivom „izvanredan oblik rimskog obreda“ - doživjela nakon objave motuproprija Benedikta XVI.

Ovoga vam mjeseca donosimo razmišljanje o prvoj muslimanskoj zemlji na svijetu, Indoneziji, gdje se, međutim, redovito slavi latinska i gregorijanska liturgija. To je primjer koji nas potiče na razmišljanje.

Image: rs20160505144545_indo7.jpg

I - Aktualno stanje

Indonezija ima više od 250 milijuna stanovnika, većinom muslimana (87.2% prema jednom istraživanju iz 2010.). To je, dakle, najmnogoljudnija zemlja s muslimanskom većinom, ispred Pakistana i Indije. Tri stoljeca nizozemske prisutnosti ostavila su vrlo malo mjesta katolicanstvu, koje su, međutim, u to područje početkom XVI. stoljeca donijeli portugalski misionari. Rimskih je katolika danas ondje svega 3%, što je ipak nešto više od 7 milijuna osoba.

No Crkva je prisutna u cijelom indonezijskom arhipelagu i u svim etničkim skupinama. Organizirana je u 37 biskupija i ima jednoga kardinala, nadbiskupa emeritusa Jakarte, mons. Juliusa Darmaatmadju, isusovca. Kao gotovo posvuda drugdje, i ondje je tradicionalna misa gotovo u potpunosti dokinuta koncilskim reformama. Ipak, danas se redovito slavi u barem tri biskupije: u gradovima Bandungu, na otoku Javi, Pontianaku, na otoku Borneo, i glavnome gradu Jakarti. Nedavno je i četvrto mjesto gdje se slavi tradicionalna misa ugledalo svjetlo dana, i to u sultanatu Yogyakarta (na otoku Javi).

Informiranje o tako dalekoj zemlji i kulturno različitoj zemlji nije lako.

Zahvaljujući prije svega stranici *Populus Summorum Pontificum* na [Facebooku](#), koja je posvećena međunarodnom hodočašću Summorum Pontificum u Rim (i ima više od 21 000 sljedbenika), mogli smo dobiti potvrdu o slavljenju tradicionalne liturgije u Indoneziji i stupiti u kontakt s njezinim promicateljima, mahom vrlo mladim ljudima. Nedavno je na istoj stranici objavljeno nekoliko fotografija s misa slavljenih u Indoneziji, a na kojima se vide brojne mlade osobe, žene glave prekrivene velom, ministranti i članovi zbora. Neke od tih fotografija nalaze se i u ovome tekstu.

Kada je riječ o tradicionalnim zajednicama, Bratstvo sv. Pija X. ondje je 2003. godine pokrenulo misiju zahvaljujući kojoj je uspostavljeno stabilno, ali povremeno slavljenje mise za dvadesetak vjernika. Kako bismo bolje razumjeli ondašnju situaciju, dali smo sve od sebe i proučili izvore koje je danas moguće pronaći na internetu i društvenim mrežama.

Kako su nam vjernici objasnili, stajališta biskupa razlikuju se od jedne biskupije do druge. Tako se u Jakarti crkvena hijerarhija nije nikada udostojala odgovoriti na pisma vjernika s molbom za slavljenjem mise, kao ni na njihove telefonske pozive i zahtjeve za audijencijom? Zbog toga su svećenici koji ondje slave tradicionalnu misu često strani misionari, a vjernici općenito izbjegavaju objavljivati informacije o misama kako ne bi uzbudili dijecezanske duhove. U Bandungu, gdje se misa slavi jednom mjesечно, biskupov je pristanak dobiven 2009. godine, dok u Pontianaku sâm nadbiskup emeritus, mons. Hieronymus Herculanus Bumbun, kapucin, slavi tradicionalnu misu.

Iako su isusovci - koji u Indoneziji imaju snažan utjecaj, kao i na Filipinima - ondje dosta djelovali protiv motuproprija (2007. godine kardinal Darmaatmadja, tada još uvijek nadbiskup Jakarte, nije se libio izjaviti da se Summorum Pontificum u njegovoj biskupiji ne primjenjuje), u svojem su časopisu *Hidup* (indonezijski „život“) svejedno motupropriju posvetili članak u listopadu 2011. Cilj toga clanka, dobro pedagoški napisanog, ocito je bio ugasiti znatiželju koju je među vjernicima izazvao tekst Benedikta XVI. U njemu se čak nalazi ovaj nevjerojatan navod: da je motuproprij... samo „privatna inicijativa“ pape u kojoj se on služi

svojim autoritetom kako bi objavio „istinu u koju vjeruje” - dok je to, sasvim suprotno, čin koji papa smatra toliko važnim da ga kao Kristov namjesnik „vlastitom pobudom” (lat. motu proprio) donosi osobnom odlukom. Nakon realnog iznošenja modernih liturgijskih odstupanja i objašnjavanja kakvo je bogatstvo izvanredni oblik liturgije, u časopisu se svejedno zaključuje da „mnoge skupine i istaknuti pojedinci u Crkvi gledaju na tu misu s neodobravanjem” jer inzistiranje na jedinstvu može dovesti do „stvarne opasnosti od sukoba i neslaganja”. Na kraju se uvođenje izvanrednog oblika u župe ocjenjuje „mnogo kompliciranijim” od onoga što se o tome navodi u papinu tekstu zato što se u pastoralu ne mogu „zanemariti psihološki, sociološki, antropološki i politički aspekti” takve mjere.

Svejedno se čini da takvo više ili manje otvoreno neprijateljstvo jednog dijela indonezijske katolčke hijerarhije prema tradicionalnoj liturgiji ima samo ograničen učinak na vjernike, napose mlade, kao što i pokazuju fotografije u ovom tekstu. U Bandungu je navodno među promicateljima primjene motuproprija Summorum Pontificum čak i nekakvog kardinala Darmaatmadje.

Image: rs20160505145141_indocompo.jpg

II - Razmišljanja Paix liturgiquea

1) Kao manjina unutar manjine, indonezijski katolici koje privlači tradicionalna liturgija pokazuju - kako je često slučaj u takvim situacijama - veliku solidarnost međusobno, ali i s velikom obitelji Summorum Pontificum. Ono malo resursa kojima raspolažu - nedavno su, primjerice, preko interneta tražili svijećnjake za oltar - kompenziraju velikom odlučnošću i entuzijazmom.

2) Onima koji žele dodatno ograniciti pitanje liturgije i tradicionalne liturgije na neko geografsko područje ili društvenu kategoriju indonezijski primjer jasno proturječi. Upravo je sveopćoj Crkvi Benedikt XVI. želio vratiti uporabu latinske i gregorijanske liturgije i sveopća je Crkva ta koja tu liturgiju postupno ponovno otkriva. Iako napor francuskih laika koji se zalažu za slavljenje mise često imaju velike zasuge - sjetimo se vjernika iz Dunkerkea koji su preživjeli sedam godina lutanja dok se naposljetku nisu izborili za adekvatnu primjenu motuproprija - što reci o naporima vjernika iz Bandunga ili Pontianaka? Oni nemaju hodočašće u Chartres gdje bi se napunili nadom, niti opatije Fontgombault ili Barroux kamo bi se išli duhovno obnoviti, kao ni zajednice Ecclesia Dei kojima bi se obratili za savjet i pomoć. Ništa osim vjere, kanonskog prava i interneta na koje se oslanjaju u svojim nastojanjima koja tek malobrojni razumiju, a klerici gledaju s neodobravanjem.

3) „Mnoge skupine i istaknuti pojedinci u Crkvi gledaju na tu misu s neodobravanjem” jer inzistiranje na jedinstvu može dovesti do „stvarne opasnosti od sukoba i neslaganja”: želja za obredom katolickog jedinstva dovodi do opasnosti od podjela... To opažanje iz časopisa indonezijskih isusovaca vrlo je karakteristično i naglašava bit problema, koja je ideološka: s jedne strane postoji takozvano jedinstvo oko neshvatljivoga novoga obreda s mnogo oblika, a s druge tradicionalno katolicko jedinstvo oko rimske mise koja je stara više od tisućljeća. Jedinstvo more romano (lat. na rimski način) ugrozilo bi „jedinstvo” inovatora. Te su primjedbe mogle biti objavljene u bilo kakvom biskupijskom listiću srednje kvalitete! Zadnjih 50 godina određenim pojedincima koji ne govore ni o čemu drugome osim o inkulturaciji, prilagodbi i diferencijaciji ne smeta što neprestano ponavljaju iste fraze od jedne biskupske konferencije do druge. Šire se iste predrasude i iznose isti argumenti da bi se spriječilo uspostavljanje istinskoga mira u našim župama.

4) Hvala Bogu, od Portorika do Jakarte vjernici poticani osjećajem za vjeru uspijevaju na području liturgije i vjeronauka unatoc svemu i svima održati prijenos, što je drugo ime za tradiciju. Obratimo pozornost na činjenicu da je taj pokret prije svega plod rada laika i obitelji. Željeli mi to ili ne, „promicanje laikata” za koje se zalagao II. vatikanski sabor donijelo je divne plodove koje čuvati „duha Koncila” nisu očekivali: zadržavanje tradicionalne liturgije i tradicionalnoga vjeronauka. Najzamjetljivije ostvarenje dekreta Apostolicam Actuositatem o apostolatu i ulogi laika u Crkvi jest pojava zajednice vjernika Summorum Pontificum.